

ABSTRAKT

Detailní morfometrickou analýzou (58 metrických, 24 nemetrických a 4 proporčních znaků) byl zpracován početný materiál dentálních pozůstatků myšic rodu *Apodemus* (n = 1830). K dispozici bylo celkem 65 holocenních populací z 10 souvislých vrstevných stratigrafických sledů z území České republiky a Slovenska. Byl vypracován detailní postup morfometrické analýzy a determinační postupy umožňující kritické rozlišení jednotlivých forem rodu na fragmentárním fosilním materiálu. Aplikací těchto postupů na hodnocený soubor fosilních dokladů jsem zjistila, že:

Jednoznačně převládajícím druhem nejstarších holocenních úseků je *A. flavicollis*, která zaujímá zcela dominantní postavení. Tyto nejstarší populace se také vyznačují většími tělesnými rozměry oproti stávajícím populacím. Stálou složkou společenstev ve starším holocénu je také *A. microps*, která je rozšířena i daleko za hranicemi současného rozšíření. *A. sylvaticus* se objevuje až v boreálu, nejprve na území České republiky. Ve větší míře se začíná ve společenstvech uplatňovat od atlantiku. Zřejmé je rovněž dočasné zvětšení areálu *A. agrarius* v úseku poneolitickém. Pravděpodobně v důsledku expanze *A. sylvaticus* došlo k vytlačení *A. microps* přinejmenším na území Čech - toto zjištění silně podporuje interpretaci *A.m.cimrmani* Vohralík, 2002 jako reliktní formy. U druhu *A. flavicollis* byly prokázány výrazné posuny fenotypové konstituce v závěru staršího holocénu. Podobně jako v případě areálových a metrických změn u dalších taxonů nelze však rozhodnout nakolik byly příčinou těchto změn přestavby stanovištních poměrů ve středním holocénu (zejm. expanze zapojeného lesa a poneolitické odlesnění) a nakolik se v nich uplatňují kompetiční interakce s nově imigrujícím druhem *A. sylvaticus*.

Zjištění týkající se postupu kolonizace středoevropského prostoru a postglaciální areálové historie jednotlivých druhů jsou ve velmi dobrém souladu s výstupy molekulárně fylogeografických studií. Nápadný rozpor s dosavadními informacemi paleontologickými naznačuje současně, že evropský fosilní záznam rodu bude třeba podrobit důkladné revizi.

Klíčová slova: *Apodemus*, morfometrie, střední Evropa, holocén